

Marc Aureli Vila i Comaposada, un geògraf que tornà de lluny

Lluís CASASSAS i SIMÓ

Marc Aureli Vila i Comaposada va néixer a Barcelona l'any 1908. Des de jove aprengué a conèixer el país, fent excursions amb el seu pare, Pau Vila. Això desvetllà el seu interès per la geografia i la seva preocupació pels problemes que afectaven els ciutadans de la terra. No fou estrany, doncs, que en iniciar els seus estudis de mestre a l'Escola Normal de Mes-tres de la Mancomunitat de Catalunya escollís la geografia com a especialització.

La dictadura del general Primo de Rivera va dissoldre la Mancomunitat i les seves institu-cions hagueren de suspendre les activitats. Vila i Comaposada dirigí els seus passos cap a la Universitat de Barcelona on cursà la carrera de Dret. L'any 1934 ja era advocat.

Malgrat els estudis jurídics, no abandonà mai la geografia. Feia classes d'aquesta matèria als obrers que estudiaven el batxillerat als cursos nocturns de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, entitat que havia estat fundada l'any 1909 per intel·lectuals republicans i obreristes. Cal pen-sar en la influència que exercí en el jove Marc Aureli Vila l'ambient d'aquell Ateneu, on s'organitzaven campanyes contra la guerra, en defensa dels drets humans, per la democratit-zació de la cultura, etc. i on es trobaren com a professors alguns dels intel·lectuals més des-tacats del moviment català i democràtic d'aleshores.

Per això no és estrany que durant l'etapa republicana Vila i Comaposada treballés al Con-sell de Cultura de la Generalitat de Catalunya i que comencés plenament la seva participació directa en l'activitat política.

Durant la guerra, per la seva condició d'avocat, fou oficial auditor de guerra en el bàndol fidel a les institucions legals i democràtiques.

Tot plegat l'obligà a exiliar-se, el 1939, quan s'acabà la guerra amb la victòria del bàndol rebel. Primer, Vila residí a Colòmbia, entre els anys 1939 i 1943. Després, fixà la seva residència a Veneçuela.

Durant trenta-cinc anys va estudiar, amb gran dedicació i eficàcia, la geografia del país que l'acollia. Quan podia, aprofitava les vacances per recórrer Veneçuela i per comprovar-ne la diversitat i la complexitat, resseguint camins poc fressats i regions a pe-nes conegudes.

De 1944 a 1971 fou catedràtic de geografia a la Universitat Central de Veneçuela, en què introduí els estudis de geohistòria i on amplià els estudis de geografia econòmica, i fou, també, catedràtic a la Universitat Catòlica que porta el nom del gran humanista i filòleg Andrés Bello, col·laborador de Simón Bolívar en les lluites per l'emancipació d'Amèrica.

Actualment, Marc Aureli Vila és professor emèrit de les dues Universitats citades.

Pel coneixement que tenia del país, capacitat que li era reconeguda, fou cap de la Divisió de Geografia de la Corporación Venezolana de Fomento durant més de vint anys.

A la Corporación publicà molts dels fruits del seu treball incessant: *Les Regiones Naturales de Venezuela*, obra en dos volums; els vint-i-quatre volums de la geografia de Venezuela estudiada a través de les seves entitats político-administratives; la *Geoeconomía de Venezuela*, en tres volums; el *Nomenclátor geohistórico de Venezuela: 1498-1810* i altres treballs: Tot plegat fa una llarga bibliografia que serveix pel coneixement, encara no complet, del país, que ell afavorí.

Malgrat la intensitat del seu treball científic, no cessà la seva relació amb Catalunya. Per un cantó, publicà estudis relacionats amb el seu país d'origen: *Els caputxins catalans a Venèçuela*; *Les Migracions*; *Josep Sardà, un general català en la independència d'Amèrica*; *Els catalans en l'obra de Humboldt*. Però, al mateix temps, no oblidava la seva relació amb els que mantenien els fonaments de la catalanitat front a la dictadura: Fins i tot, des de 1959, fou el Delegat, a Venèçuela, de la Generalitat de Catalunya a l'exili.

L'any 1978 retornà a Catalunya, on va reemprendre l'anàlisi geogràfica del territori i el seu ple treball científic. De tot això són fruit algunes obres significatives, entre d'altres *La casa rural a Catalunya* (1980), *Els municipis de Catalunya* (1982), *La comarca de l'Alta Ribagorça* (1990), etc.

Marc Aureli Vila continuà la seva activitat política, que mai no ha abandonat. Ha estat present a moltes de les actuacions públiques d'aquests darrers anys. Fou diputat al Parlament de Catalunya, on intervingué activament en la discussió de les Lleis d'Ordenació Territorial, des del Plenari o la Comissió especial, i actuà en organismes polítics, administratius i pedagògics d'índole diversa.

Va ésser admès com a membre de l'Institut d'Estudis Catalans i, des de 1989, fou designat Delegat de l'Institut a la Societat Catalana de Geografia.

Marc Aureli Vila, també és membre de l'Academia de Ciencias Físicas, Matemáticas y Naturales de Venezuela, de l'Academia de Geografía de Argentina, de la Sociedad Mexicana de Geografía y Estadística, etc. És membre d'honor del Colegio de Geógrafos de Venezuela. Ell se sent orgullós de la seva pertinença a la Societat Catalana de Geografia, de la qual és membre fundador i soci des de 1935.

El treball de Marc Aureli Vila i Comaposada que s'inclou a continuació és un opuscle publicat l'any 1947 per la Corporación Venezolana de Fomento, a Caracas; per tant, és un treball poc conegut a Catalunya.

El seu títol, *Geografia i planificació*, ja ens revela l'interès que desperta, tot i que publicat fa tants anys, ara a Barcelona, malgrat que pugui semblar desplaçat i estrany, ple, com està, d'exemples veneçolans.

A l'opuscle, l'autor, jove encara, puix tot just fregava la quarentena, assaja una definició de la geografia i lliga l'estudi d'aquesta ciència a les necessitats de la planificació econòmica. Atorga una importància considerable als estudis de geografia física que considera previs a tota anàlisi i es deté a assenyalar el valor del coneixement de la climatologia, de la geomorfologia i de la hidrologia.

Tot i això, el pes fonamental considera que rau en l'estudi dels aspectes humans:

«Correspon al geògraf relacionar la distribució de les zones de població amb el tipus de vida econòmica. Avui, els progressos de la tècnica faculen que l'home, siguin quines siguin les seves característiques, pugui adaptar-se a qualsevol ambient geogràfic».

Aquesta afirmació, plena de promeses, ve atenuada per una consideració que Vila assenyala amb un cert èmfasi:

«La natura, en estipular diferències, ha posat les bases de la distribució econòmica».

L'opuscle acaba amb la defensa de la planificació econòmica («Planificar la seva economia ha estat funció dels pobles a través de la història») i amb l'anàlisi de la tasca que, en aquest aspecte, efectuava la Corporación Venezolana de Fomento.

No cal dir, doncs, que la publicació d'aquest opuscle a «Treballs de la Societat Catalana de Geografia» és del tot encertada, ja que permet conèixer —a part de les dades interessants sobre aspectes de Veneçuela i altres punts d'Amèrica llatina— un aspecte del pensament d'un geògraf tan fecund com Marc Aureli Vila que, per raons lligades amb la història, és poc conegut per molts sectors de la col·lectivitat de geògrafs catalans, principalment de les promocions més joves.